

Er der ikke Midler, hvorved man ad samfundsmæssig Vej kan formindske Antallet af Fremtidens aandssvage og sindssyge? Er det ikke muligt paa en eller anden Maade fra Samfundet her at gribe ind, saa at aandssvage ikke, saaledes som det nu gaar, tilfører Samfundet nye aandssvage, og sindssyge tilfører Samfundet nye sindssyge? Dette sker nu i overordentlig høj Grad, og det vilde meget interessere mig, om den højtærede Justitsminister, under hvem dette Anliggende navnlig sorterer, vilde udtale sig om, hvorvidt han vil være villig til, jeg vil blot sige indtil videre, at forhandle med sagkyndige om, hvorvidt man ved Hjælp af Lovgivningen kunde i en overskuelig Fremtid sørge for, om jeg saa maa sige, at forøge hver enkelt Samfundsborgers Kulturvægtfylde. For det er jo meget godt, at Samfundet træffer en Mængde Foranstaltninger til Gavn for den enkelte, hvad der dog langt fra sker i tilstrækkeligt Maal, men det er dog ogsaa en Opgave, hvis den kan løses, at sørge for, at de nye, der rekruterer Samfundet, møder med de højest mulige Forudsætninger for at blive samfundsnyttige Mennesker. Og det er altid et Problem, om man ikke sætter til paa den ene Maade det, man indvinder paa den anden Maade, dersom man irrationelt lovgiver og ikke prøver paa, om det er muligt at stoppe Ulykkekilden. Man kan ikke hertil sige, at dette er inhumant. Hvad er mest inhumant, enten at tillade, at Tusinder af aandssvage og sindssyge ser Lyset, eller paa forstandig, forsigtig og nænsom Maade at træffe saadanne Foranstaltninger, at de, der nu en Gang er sindssyge eller aandssvage og, hvis det ikke forhindres, lader disse Fejl gaa i Arv, bliver ude af Stand til at tilføre Menneskeheden Afkom af samme Art som de selv? Jeg anser den sidste Fremgangsmaade for langt mere human end den første.

Rørdam: Det ærede Medlem fra Næstved (Andreasen) omtalte i Gaar i sit Foredrag en Lovparagraf i Fabrikloven af 29. April 1913, hvori følgende Bestemmelse findes: „For saa vidt Arbejde i visse Virksomheder helt eller delvis skønnes at medføre særlig Fare for de beskæftigede Arbejders Sundhed, kan der af Indenrigsministeren efter Arbejdsraadet Indstilling sættes en Grænse for det Antal Timer i hvert Døgn, i hvilket Arbejdere over 18 Aar maa udføre saadant Arbejde“. Det gjorde mig ondt at høre, hvorledes det ærede Medlem omtalte denne Sag her, for

jeg har personlig megen Sympati for det ærede Medlem, og jeg synes, at det ærede Medlem, inden han omtalte denne Sag, burde have sat sig mere ind i de Forhandlinger, der har været førte om Fabrikloven, end han havde. Det ærede Medlem sagde, at Arbejderne havde ventet paa, at denne Bestemmelse blev ført ud i Livet, og han havde ikke set, at der i de Aar, der var gaaet siden 1913, var gjort noget videre i saa Henseende af Ministeriet efter Indstilling fra Arbejdsraadet. Der skulde være gjort noget langt mere alvorligt for at forbedre Arbejdsvilkaarene for Arbejderne.

Saa skildrede det ærede Medlem, hvorledes der paa Papirfabrikkerne i Næstved var 12 Timers kontinuerlig Drift, og hvor slemt det var for de Arbejdere, der havde 12 Timers kontinuerligt Arbejde skiftevis Nat og Dag. Jeg skal hertil sige, at jeg personlig har den største Sympati for Arbejdere, der arbejder 12 Timer i kontinuerlig Drift, og at jeg meget gerne vilde være med til at rette et saadant Forhold. Og det er ikke en Talemaade, for hvis det ærede Medlem havde fulgt den Forhandling, der var om Fabrikloven, vilde han have set, at de ærede Medlemmer for Københavns 2den Valgkreds (Ivar Berendsen), for Københavns 11te Valgkreds (Sigvald Olsen), Københavns 10de Valgkreds (Bang), det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Poul Christensen) og jeg i Fællesskab stillede et Ændringsforslag til Fabriklovsforslaget, hvori der fandtes følgende Bestemmelse: „I Virksomheder med kontinuerlig Dag- og Natdrift kan Indenrigsministeren efter Indstilling af Arbejdsraadet fastsætte Arbejdstiden til 8 Timer. Forinden saadan Bestemmelse udfærdiges, skal der ligeledes gives de ovennævnte Centralforeninger Lejlighed til at afgive Erklæring i Sagen“. Vi stillede altsaa under Fabriklovbehandlingen et positivt Forslag om, at i Virksomheder med kontinuerlig Drift skulde der kunne indføres 8 Timers Arbejdstid. Det blev udstemt af Rigsdagen, og nu er det saaledes, at nu kan man kun skride til at indskrænke Arbejdstiden i Fabrikker, hvis der er Fare for de der beskæftigede Arbejders Sundhed. Det er altsaa et sundhedsmæssigt Hensyn, der maa lægges til Grund. Selve dette, at der er kontinuerlig Drift, berettiger hverken Arbejdsraadet eller Indenrigsministeren til at træffe saadanne Foranstaltninger.

Det, Arbejdsraadet har gjort, er at anstille Undersøgelser af Sundhedsforhol-